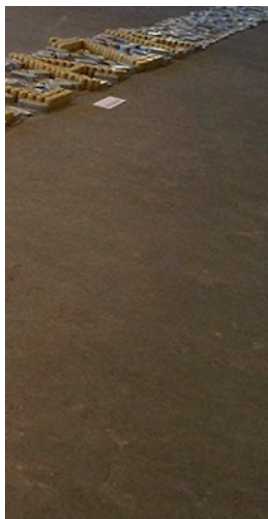

AMBALAŽA ILI AVANGARDNI UNDERGROUND LUKE

*Sandra Baničević, Brna – Vela Luka
sandra.banicevic@gmail.com*

Foto: Anđela Šćepanović

Vjerodostojno predočiti osjećaj koji je prethodio umjetničkom projektu u prostoru propale Tvornice limene ambalaže, a koji će u tom trenutku za kreativnu scenu Vele Luke značiti obećanje njenom daljnjem kontinuitetu, teško je obuhvatiti sažetošću ovdje zadane forme. U užem smislu, taj je osjećaj rastao proteklih godina kroz veće i manje projekte – skulpture integrirane u vizure centra mjesta, u crtež djeteta izložen u centru Luke ili u Ambalažu u širem smislu – kao novu kuću za umjetnost i obrt kreativne scene.

Ono što mi se s pozicije nezavisnog kulturnog djelatnika te člana udruge Likovno stvaralaštvo Vele Luke s trenutnom radnom adresom Ambalaža bb, svakako učinilo nužnim je skrenuti pozornost širih društvenih slojeva na temu impliciranu naslovom predstavljajući je kroz daljnji tekst kao svjedoka identiteta mjesta.

U vremenu kada je općedruštveni projekt na aparatima, a kultura i umjetnost na marginama društvenih interesa, preuzeti agendu angažirane umjetnosti u izoliranim uvjetima Otoka, obrnuto je proporcionalno okviru sistema koji nam se nameće. Odlučiti – usprkos uvjetima koji nam se nude – (o)stati u obrani kulture i umjetnosti kao identitetskih komponenti, obećanje je i kontinuitetu zadane identitetske osnove mjesta, te naša kolektivna odgovornost prema ovom životnom prostoru. I svakako inicijativa koja je trebala podršku.

Inicijativa kojoj je prethodilo ujedinjenje starije generacije luških likovnjaka i mlađeg kreativnog naraštaja, tad već prisutnog u domeni nezavisne scene, u prosincu 2014. rezultirat će prvom multimedijalnom izložbom u napuštenom prostoru tvornice koji se dalje postavlja kao umjetnička pozornica kreativnom stvaralaštvu. „Ambalaža 2014“ na kojoj izlaže preko dvadeset autora, generirat će daljnje akcije kreativnog tima Udruge.

U vremenu kada je općedruštveni projekt na aparatima, a kultura i umjetnost na marginama, preuzeti agendu angažirane umjetnosti u izoliranim uvjetima Otoka, obrnuto je proporcionalno okviru sistema koji nam se nameće.

Proces i preobrazba Ambalaže

Ne fokusirajući se isključivo na likovnost, već na mnogo širi kreativni aspekt, Udruga želi ostvariti kulturnu proizvodnju (i) kroz popularizaciju specifičnosti koju ovaj životni prostor nudi. Nezavisni kreativni sektor, uvjetovan isključivo diktatom kreativnosti, u tom je procesu zasigurno bio ključan.

Od prve multimedijalne izložbe do danas, kada se u prostoru Ambalaže priprema radionica mozaika, derutni prostor pretvarao se u glavno uporište izvaninstitucionalne kulture.

Postavljajući se kao antipod sterilnosti, isključivosti i hermetičnosti šire percepcije muzejsko-galerijskih prostora, Ambalaža funkcionira i kao opreka dominantnoj, mainstream kulturi i umjetnosti koja je nastajala u pomodnim okvirima potrošačkog društva.

Iako Luka nije bila izolirani slučaj utapanja neke sredine u okvire disfunkcionalne države, Ambalaža je za nas u Luci značila jedinstvenu mogućnost pružanja otpora. Takav otpor, otpor degradaciji umjetnosti i kulture, prevalio je barijere izoliranosti i privukao pojedince na mjesto u kojemu je otpor moguć. U tom procesu došlo je i do revitalizacije ne samo napuštenog prostora već i aktualne kulturno-umjetničke scene Luke.

Dijeliti sudbinu napuštenog prostora otvara mogućnost postavljanja muzeja mjesta koji će davati jasne identitetske koordinate zajednice. U teoriji.

U praksi, mogućnosti koje nam se nude postat će jasnije u trenutku kada prostor koji smo revitalizirali i koji je postao važan dionik nezavisne kulturne scene Otoka, sada čeka prenamjena u poslovne prostore čime će napuštena tvornica prestati biti „kuća za umjetnost i obrt“. Iako napuštenih tvorničkih hala Luci ne nedostaje, mogućnosti koje se nude nezavisnoj sceni govore i više nego dovoljno o uvjetima društveno-političkog momenta.

*Ambalaža je za nas u
Luci značila jedinstvenu
mogućnost pružanja otpora.
Takav otpor degradaciji
umjetnosti i kulture, prevalio je
barijere izoliranosti i privukao
pojedince na mjesto u kojemu
je otpor moguć.*

„Dokli je Lučanih bit će i Luke!“

Na prvim stranicama *Luškog libra*, ova je rečenica stajala kao lajtmotiv svakog broja.

U kontekstu duha vremena obilježenog intenzivnom depopulacijom i padom životnog standarda Luke, ovakva konstatacija se danas postavlja kao identitetsko pitanje koje je nužno problematizirati u nastojanjima opstanka ove specifične sredine.

Izuzetno narušena kvaliteta života i besperspektivnost rezultirali su odljevom mladih i sposobnih, a preostalo stanovništvo koje uglavnom egzistira u okvirima uslužnih djelatnosti sklonije je tradiciji i otporu inovacijama što ga ne čini adekvatnim nositeljem progresivnih procesa.

Unatoč tome što je u teoriji kultura nužni dio strategije koja promiče načela održivog razvoja zajednice, u praksi, konkretno i na Otoku i u Luci, često je identificirana na nivou tradicije i lišena inovativnih praksi koje su osnova vitalnosti kulture. I zajednice. Proizvodi kulturnih industrija Otoka često su u kroničnom zaostatku za suvremenosti, ali i za postojećim kreativnim potencijalom koji može ponuditi kreativn(ij)a rješenja.

Nezavisna scena kao žrtva deformiranih političkih struktura

Kulturna kohezija činitelja kulture i umjetnosti, kao preduvjet održivom razvoju

kulturnog identiteta zajednice, ne samo da je izostala, već su prakse institucije i nezavisnog sektora potpuno disproporcionalnog smjera i cilja.

Iako su obaveze institucija potencirati fenomene kulture i umjetnosti zajednice, danas su te institucije uglavnom tek fotelje političkih podobnika što nikako ne doprinosi razvoju nezavisne umjetnosti, koja otvoreno i glasno ukazuje na nužnost korekcije postojećeg sistema ili opominje na vrijednosti od kojih smo kao društvo počeli i koje su prisutne u našem kolektivnom genskom zapisu.

Nezavisna scena kao prostor okrenut interesima javnog i zajedničkog te kritici i problematiziranju određenih društvenih stanja, često je stavljana u kontekst alarmantnog političkog problema. Iznosi kojima se financiraju akcije nezavisne scene iz javnih izvora, uglavnom ne pokrivaju ni dio odrađenih volonterskih sati niti ostale programske aktivnosti iako su iste prvenstveno od javnog značaja.

Nedostatak sredstava najčešće je objašnjenje takve situacije. No, za situaciju u kojoj smo konkretno mi kao udruga prozivani na Općinskom vijeću i u kojoj se naša akcija izlaganja dječjih radova okarakterizirala kao manipuliranje djecom nikada nismo dobili objašnjenje.

*Nezavisna scena kao prostor
okrenut interesima javnog
i zajedničkog te kritici i
problematiziranju određenih
društvenih stanja, često
je stavljana u kontekst
alarmantnog političkog
problema.*

Umjetnost koja nastaje u suodnosu autora s duhom vremena, iskonski je proizvod nezavisnih kulturnih industrija zajednice... kreativni potencijal koji može djelovati progresivno.

Iako je čelništvu stranke kojoj pripada dotična vijećnica poslano pismeno priopćenje u kojemu tražimo garanciju nezavisnoj sceni kao prostoru čovjekoljublja za kojega je nužno da bude rasterećen od političkih utakmica, umjesto garancije, nezavisnoj sceni uslijedila su daljnja prozivanja.

Zašto je (nezavisna) kultura važna?

Mi smo to prihvatili kao osuđenost na prostor u kojem biti slobodan znači raditi u ograničenju i nastavili dalje. Jer, posustati, značilo bi utopiti se u aktualni milje pa je nastavak aktivnosti bio naš način pokazivanja otpora.

Imena iz Ambalaže, lokalni amateri ili svjetski renomirani autori, iako naizgled nepovezani s Lukom, na ovoj specifičnoj umjetničkoj pozornici povezani su upravo u podršci tom otporu i to već treću godinu naš projekt čini vitalnim.

Stotinjak autora iz Hrvatske i svijeta svojim su izlaganjem kroz Ambalažu postali dio Luke, a Luka dio globalne kulturne scene, što nedvojbeno stavlja nezavisnu scenu u kontekst preživjele i vitalne kulturne industrije mjesta.

Umjetnost koja nastaje u suodnosu autora s duhom vremena, iskonski je proizvod nezavisnih kulturnih industrija zajednice, a kreativni potencijal koji može djelovati progresivno, u Luci je itekako prisutan i u procesu promjena nudi mogućnost iščitavanja na više razina.

Pitanje je koliko kao zajednica težimo održivom razvoju kolektivnog identiteta.

Izložba „Četiri godišnja doba“

Izložba „Ambalaža 2014“

Izložba „Ambalaža 2015“

